

Geachte leden van de gemeenteraad,

Ten behoeve van de politieke beschouwingen die op 21 februari door de gemeenteraad worden gehouden, wordt u hierbij geïnformeerd over de inhoudelijke en financiële opgaven waar de gemeente Roosendaal de komende jaren voor staat. Immers, het regeerakkoord Rutte II 'Bruggen slaan' luidt voor Roosendaal een derde bezuinigingsronde in sinds 2010. Op basis van het collegeprogramma 'Duurzaam kiezen' en de Agenda van Roosendaal is de afgelopen jaren inmiddels structureel € 30 miljoen omgebogen op een begroting van € 210 miljoen. Daarbovenop komen de gevolgen van de rijksbezuinigingen, die voortvloeien uit het nieuwe regeerakkoord. Voor 2014 zijn de gevolgen nog relatief beperkt. Roosendaal zal dan zo'n € 3 miljoen extra moeten bezuinigen. Voor de jaren 2015 en volgende echter zal de gemeente ook invulling moeten geven aan de nieuwe maatregelen op met name het gebied van zorg, Wmo en sociale zekerheid. Het totale bedrag aan bezuinigingen zal daarmee oplopen tot € 14 miljoen in 2015, € 19 miljoen in 2017. Hoewel uw raad daarom niet heeft gevraagd, wordt u deze notitie aangeboden als handreiking bij de voorbereiding van de algemene beschouwingen; zonder de ambitie te hebben volledig te zijn.

De maatregelen uit het regeerakkoord zijn te verdelen naar beleidsgebieden maar zijn ook op een andere wijze te presenteren en wel als volgt:

- Maatregelen die alleen een korting inhouden op gelden die gemeenten van het Rijk krijgen. Dit betreft "zuivere kortingen". Deze 'zuivere kortingen' zijn onder meer een korting op het gemeentefonds en efficiencykortingen op jeugdzorg en participatiebudget. Ze hebben een omvang van zo'n 0,85 miljoen euro in 2014 en lopen op tot zo'n 5 miljoen in 2017. Na 2017 lopen de kortingen nog verder op tot 8,8 miljoen structureel.
- Maatregelen waarbij wordt gekort op de gelden die nu of in de toekomst door het Rijk aan gemeenten worden gegeven maar waarbij verwacht mag worden dat de korting opgevangen kan worden omdat de betreffende regeling wordt versoerd of anderszins aangepast. De uitvoering van diverse van deze regelingen worden gedecentraliseerd naar de gemeenten. In enkele gevallen wordt door het Rijk een (beperkte) compensatie gegeven om de ergste negatieve effecten van de versoering op te kunnen vangen of om andere geldkostende maatregelen door te voeren. Onder deze kortingen vallen onder meer een korting op buitenonderhoud basisscholen, versoering bij de decentralisatie van de AWBZ en sociale zekerheid. De omvang van deze kortingen in zo'n 1,6 miljoen in 2014, olopend tot 14 miljoen in 2017. Na 2017 lopen deze korting op tot bijna 22 miljoen structureel.

In het regeerakkoord is geen volledige informatie opgenomen over de aan gemeenten over te dragen budgetten in het kader van de decentralisaties. Wel zijn de kortingen op die budgetten opgenomen. De bedragen uit het regeerakkoord voor de gemeente Roosendaal zijn globaal berekend en indicatief. De exacte bedragen worden pas bekend nadat de afspraken uit het regeerakkoord in wetgeving zijn omgezet en de bedragen per gemeente bekend zijn gesteld in de gemeentefondscirculaires of in beschikkingen voor doeluitkeringen.

Een groot deel van deze ombuigingen daalt neer op het sociaal domein. Naast de reeds voorgenomen decentralisatie van de jeugdzorg worden de komende jaren taken op het gebied van zorg en zorgondersteuning overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo en dus gedecentraliseerd naar de gemeente:

- De indicatie ZP¹ 3 en 4 komt te vervallen, waardoor mensen niet meer in aanmerking komen voor intramurale zorg. Dit zal leiden tot een toename van het beroep op lichtere vormen van ondersteuning in het kader van de Wmo, zoals hulp bij de huishouding en woningaanpassingen.
- Hulp bij de huishouding wordt inkomensafhankelijk. Mensen met een middeninkomen of hoger inkomen moeten deze zelf gaan betalen. Er komt een maatwerkvoorziening voor hen die deze zorg echt niet zelf kunnen betalen.
- Er komt budget beschikbaar voor een maatwerkvoorziening voor chronisch zieken en gehandicapten, die door de meerkosten in de knel raken.
- Verplicht hergebruik scootmobielen
- Decentralisatie jeugdzorg gaat gepaard met een extra efficiencykorting van 10 % naar 15%

¹ zorgzwaartepakket

- Als gevolg van de Participatiewet en de samenvoeging WWB, SW en Wajong wordt de gemeente verantwoordelijk voor een groter groep klanten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Gemeente heeft zelf de keuze invulling te geven aan 'beschutte werkplekken'.
- Individuele bijzondere bijstand voor daadwerkelijk gemaakte kosten wordt verruimd.

Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt

De in september 2012 door het college vastgestelde visie 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt' vormt het inhoudelijk kader voor de fundamentele keuzes die Roosendaal nú voor een duurzame toekomst moet maken. De rolopvatting van de Agenda van Roosendaal is de basis voor de focus, die in 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt' wordt aangebracht op sociaal, economisch en ruimtelijk beleid van Roosendaal, rekening houdend met trends als;

- teruglopende overheidsfinanciën
- krimp en vergrijzing
- decentralisatie overheidstaken
- stilvallen van de economische groei
- veranderend consumentengedrag
- veranderende arbeidsmarkt
- veranderende woningmarkt
- veranderende vastgoedmarkt

Roosendaal focust

Deze ontwikkelingen dwingen tot meer focus in het beleid en daaruit voortvloeiende fundamentele keuzes, die bij de Kadernota 2014 gemaakt moeten worden. In deze paragraaf worden de financiële opgaven gekoppeld aan de inhoudelijke richting, die met het vaststellen van Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt is ingezet.

Sociaal

Door de vergrijzing en de hiermee gepaard gaande oplopende zorgkosten staat Roosendaal voor de grote uitdaging om de decentralisatie jeugdzorg, AWBZ en participatiewet binnen de beschikbare rijksbudgetten uit te voeren. Dit kan alleen door op het gehele sociale domein uit te gaan van het eigen kracht-denken. Alles wat de gemeentelijke overheid doet heeft als doel mensen in staat te stellen op eigen kracht deel te nemen aan de samenleving. Uitgangspunt hierbij is de 1 gezin-1 plan benadering. Dit uitgangspunt komt bij alle decentralisaties terug en krijgt nader vorm in de uitwerking, zodat ondersteuning ook meer oplevert. Ontschotting van budgetten is noodzakelijk om per gezin maatwerk te kunnen leveren en middelen effectiever in te kunnen zetten. Arbeidsparticipatie is en blijft het hoogste doel en ondersteuning hierbij mag nooit vrijblijvend zijn.

Economisch

Het stilvallen van de economische groei en het veranderende consumentengedrag leiden in economisch opzicht tot een trendbreuk met het verleden. Groei maakt plaats voor stabilisatie, het versterken van het bestaande en gericht inspelen op nieuwe trends. In het laatste kwartaal van 2012 heeft het college dan ook besloten te kiezen voor 'Krachtige binnenstad' en 'Zorgeconomie' als economische speerpunten voor deze bestuursperiode.

Veranderingen op de arbeidsmarkt en een mogelijke krapte aan arbeidskrachten zijn belangrijke ontwikkelingen in de nabije toekomst. Hierbij moet Roosendaal zich nu al afvragen hoe in te spelen op de verdergaande internationalisering van de arbeidsmarkt.

Ruimtelijk

Het stilvallen van de economische groei en de ontwikkelingen krimp en vergrijzing hebben ook hun weerslag op de vastgoedmarkt. Het winkelbestand krimpt. Veranderende samenstelling van gezinnen leidt tot kleinere huishoudens en een andere vraag op de woningmarkt. Ouderen blijven langer zelfstandig wonen. De terugloop van het aantal jongeren plaatst ons voor een vraagstuk op onderwijshuisvesting. Juist nu zou dan ook geïnvesteerd moeten worden in de transformatie van bestaand vastgoed (zowel woningen, als maatschappelijk en commercieel vastgoed), terwijl marktpartijen en woningbouwcorporaties niet beschikken over de benodigde investeringsruimte. De

gemeentelijke beïnvloedingsruimte is beperkt. Uitnodigingsplanologie en strategisch voorraadbeheer zijn kernbegrippen in ons beleid om te komen tot een nieuw evenwicht.

Keuzes noodzakelijk

Beperkte financiële middelen, nieuwe taken en trendbreuken op zowel de economisch als ruimtelijk terreinen maken samenhangende, fundamentele keuzes noodzakelijk. De Kadernota 2014 is het moment om de Agenda van Roosendaal naar een volgende fase te brengen en die fundamentele keuzes te maken. Keuzes gebaseerd op het uitgangspunt dat de gemeente Roosendaal meer dan ooit uitgaven moet verbinden aan heldere maatschappelijke doelen en effecten.

Daarbij moeten we ons realiseren dat deze doelen en effecten vaak alleen bereikt kunnen worden samen met onze maatschappelijke partners. Dit betekent dat de gewenste maatschappelijke effecten samen met onze partners bepaald worden. Samen maken we afspraken over wie welke verantwoordelijkheid heeft in het realiseren van deze effecten. In de programmabegroting kunnen vervolgens de hiervan afgeleide doelstellingen vastgelegd worden. Doelstellingen die dwars door de programma's heen lopen en een verbindingen maken tussen de programma's. Bijvoorbeeld door te kiezen voor de inzet van re-integratiebudgetten en sociale werkvoorziening voor het vervullen van gemeentelijke of maatschappelijke taken. Of door economische doelen te combineren met de inzet van middelen op gebied van sport en cultuur. Dit stelt de gemeente ook in staat investeringen te doen in het ene programma ten gunste van andere programma's.

Bijlage 1: overzicht zuivere kortingsmaatregelen

Maatregel	2014	2015	2016	2017	structureel
Openbaar bestuur					
Korting gemeentefonds (lager accres, fusievoordelen en btw compensatiefonds)	860.000 N	3.050.000 N	4.220.000 N	5.050.000 N	8.815.000 N
TOTAAL	860.000 N	3.050.000 N	4.220.000 N	5.050.000 N	8.815.000 N

Bijlage 2: overzicht maatregelen waartegenover besparingen of opbrengsten zouden moeten staan

Maatregel	2014	2015	2016	2017	structureel
Openbaar bestuur					
Korten gemeentefonds buitenonderhoud basisscholen		1.280.000 N	1.280.000 N	1.280.000 N	1.280.000 N
Overige		100.000 V	100.000 V	100.000 V	100.000 V
<i>Subtotaal openbaar bestuur</i>		<i>1.180.000 N</i>	<i>1.180.000 N</i>	<i>1.180.000 N</i>	<i>1.180.000 N</i>
Zorg					
Versobering zorg (AWBZ naar WMO)	1.450.000 N	7.700.000 N	7.825.000 N	7.900.000 N	8.500.000 N
Huishoudelijke zorg inkomensafhankelijk	445.000 N	4.875.000 N	5.700.000 N	5.700.000 N	5.700.000 N
Maatwerkvoorziening inkomenssteun	500.000 V	3.545.000 V	3.795.000 V	3.805.000 V	3.805.000 V
Efficiencykorting door ontschotten jeugdzorg		200.000 N	500.000 N	750.000 N	750.000 N
Overige		275.000 V	225.000 V	600.000 V	600.000 V
<i>Subtotaal zorg per saldo</i>	<i>1.395.000 N</i>	<i>8.955.000 N</i>	<i>10.005.000 N</i>	<i>9.945.000 N</i>	<i>10.545.000 N</i>
Sociale zekerheid					
Beperken toegang Wajong		200.000 N	400.000 N	600.000 N	5.900.000 N
Stoppen instroom WSV etc.	100.000 N	250.000 N	350.000 N	450.000 N	3.250.000 N
Arbeid- en re-integratieplicht	65.000 N	225.000 N	450.000 N	475.000 N	475.000 N
Huishouduitkeringstoets WWB		400.000 N	400.000 N	400.000 N	400.000 N
Intensivering armoedebeleid	400.000 V	500.000 V	500.000 V	500.000 V	500.000 V
Efficiencykorting op participatiebudget	200.000 N	450.000 N	700.000 N	950.000 N	nihil
Ombuiging re-integratie	192.000 N	290.000 N	385.000 N	483.000 N	483.000 N
<i>Subtotaal sociale zekerheid</i>	<i>157.000 N</i>	<i>1.315.000 N</i>	<i>2.185.000 N</i>	<i>2.858.000 N</i>	<i>10.008.000 N</i>
Onderwijs					
Maatschappelijke stages		100.000 N	100.000 N	100.000 N	100.000 N
Overige					
Overige	40.000 N	40.000 N	40.000 N	40.000 N	40.000 N
TOTAAL per saldo	1.592.000 N	11.590.000 N	13.510.000 N	14.123.000 N	21.873.000 N